

Cuprins

Cuvânt-înainte, de Sever Voinescu	11
Prefața lui Michel Villey la ediția a patra	29
PRIMA PARTE. FILOZOFIA DREPTULUI LA TEOLOGII CREȘTINISMULUI	31
INTRODUCERE	33
I – Indicații generale asupra istoriei filozofiei dreptului	33
<i>Ce este filozofia dreptului? Rațiunea sa de a fi. Obiectul său</i>	<i>33</i>
<i>Istoria doctrinelor ca metodă de inițiere în filozofia dreptului</i>	<i>37</i>
II – Prezentarea cursului. Filozofia dreptului la teologii creștinismului	38
<i>TITLUL ÎNTÂI. PRECEDENTELE ANTICHITĂȚII GRECEȘTI, ROMANE ȘI IUDAICE.....</i>	42
CAPITOLUL I. ORIGINILE FILOZOFIEI GRECEȘTI A DREPTULUI	42
<i>Perioada arhaică.....</i>	<i>44</i>
<i>Criza din secolul al V-lea</i>	<i>44</i>
<i>Reacția lui Socrate.....</i>	<i>46</i>
CAPITOLUL II. FILOZOFIA DREPTULUI LA PLATON.....	48
I – Definiția dreptului	50
II – Sursele dreptului	54
<i>Sursele cunoașterii justului.....</i>	<i>54</i>
<i>Teoria legilor pozitive.....</i>	<i>57</i>
CAPITOLUL III. FILOZOFIA DREPTULUI LA ARISTOTEL	62
I – Definiția dreptului	64
<i>Obiectul justiției: distribuția.....</i>	<i>64</i>
<i>Câmp de aplicație: dikaion politikon</i>	<i>66</i>
<i>Distincția dintre drept și morală</i>	<i>68</i>

II – Sursele dreptului.....	69
1. Dreptul natural la Aristotel.....	69
<i>Principiile</i>	70
<i>Aplicații</i>	72
III – Sursele dreptului	75
2. Teoria legilor pozitive.....	75
<i>Necesitatea legilor</i>	75
<i>Geneza regulii de drept</i>	78
<i>Valoarea și autoritatea legilor pozitive</i>	80
<i>Teoria echității</i>	82
 CAPITOLUL IV. PRINCIPIILE DREPTULUI ROMAN	86
I – Stoicism, platonism și drept roman.....	87
II – Aristotelism și drept roman.....	89
 TITLUL 2. TEOLOGIA CREȘTINĂ ȘI FILOZOFIA DREPTULUI DIN SECOLUL AL V-LEA PÂNĂ ÎN SECOLUL AL XIII-LEA	93
 CAPITOLUL I. DOCTRINA DREPTULUI LA SFÂNTUL AUGUSTIN	93
I – Autoritatea legilor profane.....	102
<i>In justiția legilor profane</i>	102
<i>Supunerea în fața legilor profane</i>	105
<i>Motivele supunerii</i>	107
II – Primatul justiției creștine.....	110
<i>Sursele dreptului creștin</i>	111
<i>Natura și conținutul dreptului</i>	114
<i>Statul creștin ca depășire a limitelor</i>	120
 CAPITOLUL II. DE LA SFÂNTUL AUGUSTIN LA SFÂNTUL TOMA DE AQUINO	123
I – Augustinism juridic	123
<i>Sursele dreptului</i>	124
<i>Limitele și natura dreptului</i>	128
II – Revoluția scolastică	130
<i>Renașterea dreptului roman</i>	131
<i>Renașterea filozofiei și metamorfoza studiilor</i>	134

CAPITOLUL III. DOCTRINA DREPTULUI LA SFÂNTUL TOMA DE AQUINO.....	143
I – Doctrina dreptului natural.....	150
<i>Geneza dreptului natural</i>	151
<i>Limitele dreptului natural și teoria legii pozitive</i>	156
II – Contribuțiile credinței creștine	162
<i>Principiile</i>	163
<i>Aplicațiile</i>	168
 PARTEA A DOUA. FILOZOFIA DREPTULUI LA TEOLOGII CREȘTINISMULUI (2). SPRE GÂNDIREA JURIDICĂ MODERNĂ	175
 <i>TITLUL ÎNTÂI. FRANCISCANISMUL ȘI DREPTUL. SURSELE SCOLASTICE MEDIEVALE ALE GÂNDIRII JURIDICE MODERNE</i>.....	177
 CAPITOL PRELIMINAR. DESPRE FILOZOFIA JURIDICĂ MODERNĂ: LAICITATE ȘI INDIVIDUALISM	179
 CAPITOLUL I. MODERNITATEA DOCTRINEI JURIDICE A SFÂNTULUI TOMA	187
I – Apariția doctrinei.....	189
<i>Viziunea clasică asupra naturii</i>	190
<i>Consecințe practice</i>	193
II – Apariția legii	196
<i>Necesitatea legii din perspectiva dreptului natural</i>	196
<i>Consecințe practice</i>	200
 CAPITOLUL II. ȘCOALA FRANCISCANĂ ȘI FILOZOFIA LUI DUNS SCOT.....	202
I – Orientări ale scolasticii franciscane	202
<i>Filozofia lui Duns Scot</i>	205
<i>Textele lui Duns Scot despre drept</i>	211
II – Sărăcie franciscană și drept	214
<i>Intențiile fondatorului</i>	215

<i>Juridicizarea ordinului</i>	217
<i>Problemele juridice ale franciscanismului</i>	219

CAPITOLUL III. FILOZOFIA JURIDICĂ A LUI WILLIAM DIN

OCKHAM	223
I – Victoria nominalismului.....	226
II – Pozitivismul juridic al lui William din Ockham	234
<i>Texte generale despre legea și dreptul natural</i>	234
<i>Metoda Breviloquium-ului</i>	239
III – Geneza dreptului subiectiv la William din Ockham	247
<i>Noțiunea de drept subiectiv și sistemul dreptului natural</i>	249
<i>Ius-ul în dreptul roman clasic</i>	252
<i>Preistoria ideii de drept subiectiv</i>	257
<i>O teorie ockhamiană a dreptului subiectiv</i>	259
<i>Fundamentele dreptului subiectiv în filozofia lui Ockham</i>	271

CONCLUZII ASUPRA SCOLASTICII EVULUI MEDIU	281
---	-----

TITLUL 2. REFORMA PROTESTANTĂ ȘI REFORMA CATOLICĂ

.....	289
-------	-----

CAPITOLUL I. REFORMA PROTESTANTĂ

I – Luther și dreptul	293
<i>Deprecierea dreptului</i>	297
<i>Abandonarea dreptului natural clasic</i>	305
<i>Pozitivismul juridic de tip lutherian</i>	309
II – Calvin și dreptul.....	318
<i>Etica socială a lui Calvin</i>	323
<i>Doctrina calvinistă a dreptului</i>	333

CAPITOLUL II. FILOZOFIA JURIDICĂ A REFORMEI CATOLICE

I – Generalități despre scolastica spaniolă	348
<i>Restaurația tomismului</i>	350
<i>Întoarcerea la dreptul natural, consecințele și influența sa</i>	352
<i>Infidelitățile față de Sfântul Toma</i>	359
II – Francisco de Vitoria.....	361
<i>Dezvoltarea lui ius gentium</i>	363
<i>Doctrina proprietății</i>	368

III – Francisco Suarez	371
<i>Intenții politice, teologie și filozofie la Suarez</i>	372
<i>Doctrina suareziană a dreptului: 1. Drept și lege</i>	381
<i>Doctrina suareziană a dreptului: 2. Dreptul natural și dreptul ginților</i>	387
<i>Doctrina suareziană a dreptului: 3. Dreptul pozitiv</i>	392
PARTEA A TREIA. GÂNDIREA JURIDICĂ MODERNĂ	399
TITLUL ÎNTÂI. UMANISMUL ȘI DREPTUL	401
CAPITOLUL I. RENAȘTEREA FILOZOFIILOR ELENISTICE	410
I – Filozofia umanismului și componentele sale	410
<i>Reîntoarcerea la sursele antice: primatul surselor elenistice</i>	413
<i>Întâlnirea doctrinelor umanismului și ale gândirii juridice</i>	421
II – Stoicismul, Cicero și dreptul natural	425
<i>Justiția stoică și dreptul</i>	428
<i>Despre „natură” în viziunea stoicilor</i>	434
<i>Spre o nouă definiție a dreptului natural</i>	437
III – Stoicismul ciceronian și sursele dreptului	440
<i>Natură umană, rațiune umană și drept</i>	440
<i>Triumful legii</i>	447
IV – Stoicismul ciceronian, conținutul dreptului și dreptul roman	452
<i>Regulile fundamentale ale dreptului în viziunea lui Cicero</i>	452
<i>Stoicism, aristotelism și drept roman</i>	461
V – Renașterea scepticismelor	469
<i>Filozofile sceptice</i>	472
<i>Scepticismul și dreptul</i>	474
VI – Renașterea epicurismului	482
<i>Despre epicurism</i>	484
<i>Despre epicurismul juridic</i>	487
CAPITOLUL II. JURISPRUDENȚA UMANISTĂ	493
I – Câțeva contribuții ale umanismului la știința juridică modernă	493

<i>Teoria surselor: 1. Ascensiunea raționalismului</i>	498
<i>Teoria surselor: 2. Problema dreptului roman</i>	503
<i>Structura exterioară a dreptului: punerea în sistem</i>	508
<i>Conținutul dreptului: rolul noului drept subiectiv și al maximelor generale</i>	522
TITLUL 2. EPOCA LUI DESCARTES	532
PREAMBUL. DESPRE FILOZOFIE ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XVII-LEA	532
<i>Știința modernă</i>	537
<i>Francis Bacon</i>	541
<i>Pascal</i>	545
<i>Descartes</i>	547
CAPITOLUL I. PRIMELE SISTEME ALE RAȚIONALISMULUI JURIDIC	558
I – Opera juridică a lui Althusius	558
<i>Dreptul în Politica lui Althusius: comunități simbiotice și teorie a surselor</i>	561
<i>Tratatul Dicaeologica. Metodă și sistem. Spre dreptul subiectiv</i>	566
II – Grotius și dreptul.....	575
<i>Doctrina surselor în Dreptul războiului și al păcii: laicizarea și moralizarea dreptului</i>	588
<i>Sistemul lui Grotius: reguli generale și drepturi subiective</i>	596
CAPITOLUL II. THOMAS HOBBS ȘI FUNDAMENTAREA POZITIVISMULUI JURIDIC	613
I – Teoria obiectivelor dreptului (dreptul individului la Hobbes)....	623
<i>Dreptul individului</i>	626
<i>Primatul dreptului subiectiv</i>	637
II – Doctrina surselor dreptului (Hobbes și noțiunea de lege)	651
<i>Rolul legii naturale</i>	658
<i>Legea civilă și pozitivismul juridic</i>	668